

№ 12 38-136

И. В. С Т А Л Ъ И Н

КОЛХОЗНИК-УДАРНИКЯС
ПЕРВОЈА
СТАВСОЈУЗСА
СЈЕЗД ВЫЛЫН РЕЧ

1933-ӧд вося февраль 19-ӧд лунӧ

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЈ ИЗДАТЕЛЬСТВО
СЫКТЫВКАР 1938

80

Kb. 12

СТАВ СТРАНАЈАССА ПРОЉЕТАРИЈАС, ÖТУВТЧÖЈ!

62.

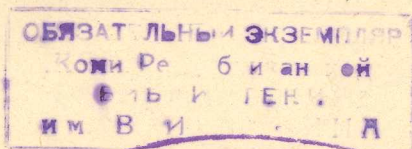

11/17

І. В. С Т А Л Ъ І Н

КОЛХОЗНИК-УДАРНИКТАС ПЕРВОЈА СТАВСОЈУЗСА СЈЕЗД ВЫЛЫН РЕЧ

1933-өд вога февраль 19-өд луно

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ИЗДАТЕЛЬСТВО
Сыктывкар 1938

38-136

И. В. С Т А Л И Н

РЕЧЬ НА ПЕРВОМ ВСЕСОЮЗНОМ СЪЕЗДЕ КОЛХОЗНИКОВ-УДАРНИКОВ

19 февраля 1938 года

КОМИ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
Сыктывкар 1938

Колхозник да колхозница жортјас! Ме ег думажт выступажтны тїжан сјезд вылын. Ег думажт сы вѳсна, мыј меѳз выступажтыс ораторјас сорнијасын вїсталѳма-нин ставсѳ, мыј колѳ вѳлі вїставны,—вїсталѳма бура і вескыда. Сулалѳ-ѳ та бѳрын нѳшта выступажтны? Но сы вѳсна мыј тї вывтї јона коранныд, а выныс тїжан кїын (*куза нуржалан аплодїсментјас*)—ме објазан подчїнїтчыны.

Вїстала некїмын кыв торја вопросјас куза.

1. КОЛХОЗЈАСЛѳН ТУЈ—ЅІК ѳЫК ВЕСКЫД ТУЈ

Медвозза вопрос—вескыд-ѳ сїјѳ тујыс, код вылѳ сувтїс колхознѳј крестанство, вескыд-ѳ колхознѳј туј?

Тажѳ вопросыс абу ковтѳм (празднѳј) вопрос. Тї, колхозјасса ударникјас, тыдалѳ, онѳ сомневајтчѳ сыын, мыј колхозјас сулалѳны вескыд туј вылын. Та вѳсна вермас лоны, мыј тајѳ вопросыс кажїтчас тїжанлы лїшнѳ-

јөн. Но оз став крестанаыс мөвпавны сізі, кызі ті. Крестана пөвстын ем-на нөшта не еща сещөм јөз, щөщ і колхозныкјас пөвстын, кодјас сомневатчөны колхозса туј вескыдлунын. І таын шенғананыс нінөм абу. Збылыс-өд, со војас чөж олісны јөз важмоз, мунісны важ туј куға, сінісны ассыныс гөрбсө кулак да помещщик воғын, ростовщик да спекулант воғын. Оз поғ шуны, мыј тајө важ, капиталістическөј тујыс ошкыссыліс крестанаөн. Но сіјө, тајө важ тујыс вөлі талалөм туј, велалөм, і некод-на нөшта ез петкөдлы делө вылын, мыј поғө овны кықкө мөдног, буржыкног. Нөшта-нін, кор став буржуазнөј странајасас јөзыс олөны век-на важног... І друг, ускөдчөны тајө сулалыс ты сама важ олөмас большевикјас, ускөдчөны пурга төв моз да шуөны: кад шыбытны важ тујсө, кад заводитны вылног овны, колхознөј ног, кад заводитны овны не сізі, кызі олөны ставыс буржуазнөј странајасын, а вылног, артелнөј олөмөн. А мыј сіјө сещөм выл олөмыс,—кодј сіјөс төдө. Кызі ескө сіјө ез ло локжык важ олөмыс. Ферт, выл туј—велавтөм туј, талавтөм да і абу-на тырмымөн төдмалөм. Абу-ө буржык колччыны важ туј вылас?

Оз-ö ло буржык виччысыштыны выл колхоз-
нөй туй вылө вужөмнас? Сулалө-ö рiскуйтны?

Со кушөм сомненијејас емөг öнi ужалыс крестана öтi јукөнлөн.

Колө-ö мијанлы бырөдны тајө сомненије-
јассө? Колө-ö мијанлы најөс, тајө сомненије-
јассө, петкөдны јенјугыд вылө да мыччөд-
лыны—мыј најө сулалөны? Ферт, колө.

Сиқнад, вылынжык сувтөдөм вoпpocсө оз
поз шуны ковтөм вoпpocөн.

Сиқкө, вескыд-ö сiјө тујыс, код вылө сув-
тис колхознөй крестанство?

Откымын јортјас мөвпалөны, мыј выл
туј вылө, колхозјас туј вылө, вужөмыс
мијанын заводитчис кујим во сајын. Тајө вес-
кыд сөмын мыјкө-мында. Ферт, колхозјасөс
паскыда стрөитөм заводитчис мијанын кујим
во сајын. Кычi төдам, тајө вужөмыс знаме-
нуйтчис кулачествоөс југөдөмөн да гөл да
шөркода олыс миллионјаслөн колхозјас дор
мунөмөн. Ставыс тајө збыл. Но сы вылө
медым заводитны колхозјасө тајө массөвөј
вужөмсө, колө вөли кутны кiјасын кушөм
сурө предварителнөй условиејас, кодјастөг,
вескыда-кө шуны, оз вермы лоны массөвөј
колхознөй двiженiје. Колө вөли медвоз
имейтны Советскөј власт, кодi отсавлис да i

воэо отсалё крестаналы сувтны колхозјас туј вылё. Колё вёлі, мёд-кё, вётлыны помешцікјасёс да капіталістјасёс, мыррдыны налыс заводјасё да мујасё да јёзёдны најёс народлён собственностён. Колё вёлі, којмёд-кё, кёртвомавны кулачествоёс да мыррдыны сылыс машінајасё да тракторјасё. Колё вёлі, нолёд-кё, јёзёдны, мы машінајаснас да тракторјаснас вермасны пёльзуйтчыны сёмын колхозјасё отувтчём гол да шёркода олыс крестана. Колё вёлі, медбёрын, індустріалізірујтны страна, сувтёдны выл тракторнёј промышленност, стрёйтны візму ужалан машінајас вёчан выл заводјас сы вылё, медым тырмымён сетны колхознёј крестанстволы тракторјас да машінајас. Тајё предварітелнёј условіејастёгыс нінём вёлі і мёвпавны колхозјас туј выл массёвёј вужём јылыс, коді заводітчіс кујім во сайын.

Січкё, сы вылё, медым вужны колхозјас туј вылё, колё вёлі медвоэ вёчны Октабрскёј револуціја, шыбытны капіталістјасёс да помешцікјасёс, мыррдыны налыс мусё да заводјасё да сувтёдны выл промышленност.

Октабрса револуціјасан і заводітчіс выл

туј вылас, колхозјас туј вылас, вужо́мыс. Сіјо паскаліс выль вынён сёмын кујім во сајын сы вёсна, мыј сёмын сіјо кад кежлас петкөдчисны қоннас Октабрса революціјалён хоқажственнөј резултатјасыс, сёмын сіјо кад кежлас удајтчіс јоткыштны возо странаос индустриализірујтөм.

Народјаслөн історіјаыс төдө уна революціја. Најө торјалөны Октабрскөј революціјаыс сіјөн, мыј ставныс најө вөліны өті бока революціјасөн. Ужалысјасөс експлоатірујтан өті форма вежсывліс експлоатірујтан мөд формаөн, но ачыс експлоатаціјаыс колліс. Өті експлоататорјас да увтыртысјас вежсывлісны мөд експлоататорјасөн да увтыртысјасөн, но асныс експлоататорјасыс да увтыртысјасыс коллісны. Сёмын Октабрса революціја пуктіс аслыс мог—бырөдны *быдсама* пөлөс експлоатаціја да бырөдны *став* да *став пөлөс* експлоататорјасөс да увтыртысјасөс.

Рабјаслөн революціјаыс бырөдіс рабовладельцјасөс да вежіс ужалысјасөс нартітан рабовладельческөј форма. Но на пыдді сіјо пуктіс крепостнікјасөс да крепостніческөј форма ужалысјасөс експлоатірујтөмын. Өті експлоататорјас вежісны

мөд эксплуататорясөн. Рабство дырји раб-
владельцяслы „закон“ разрешајтліс вівны
рабясөс. Крепостнөј пөрадокјас дырји кре-
постныкјаслы „законыс“ разрешајтліс „сө-
мын“ вузавлыны крепостнөјјасө.

Крепостнөј крестаналөн революціаыс
бырөдіс крепостныкјасөс да отменітіс
эксплоатаціялыс крепостнычөскөј формасө.
Но на пыдді сіјө сувтөдіс капіталістјасөс
да помешщикјасөс, ужалысјасөс эксплуати-
рујтан капіталістичөскөј да помешщичөј фор-
ма. Öті эксплуататорјас вежсісны мөд эк-
сплоататорјасөн. Крепостнөј пөрадокјас дырји
„закон“ разрешајтіс вузавны крепостнөјјас-
сөс. Капіталістичөскөј пөрадокјас дырји „за-
кон“ разрешајтө „сөмын“ шыбытны (обре-
кајты) ужалысјасөс ужтөмалөмө да корысмө-
мө, рөзөрітчөмө, да щыгјөн кулөмө.

Сөмын міјан сөветскөј революціа, сөмын
міјан Октябрскөј революціа сувтөдіс воп-
россө сіқи, медем öті пөлөс эксплуататор-
јасөс не вежны мөдјас вылө, öті формаа
эксплоатаціа не вежны мөд вылө,—а зікөз
вужнас бырөдны быдпөлөс эксплуатациа,
зікөз вужнас бырөдны став да став пөлөс
эксплоататорјасөс, став да став пөлөс бо-
гатејјасөс да увтыртысјасөс, і важјасөс і

вылјассө. *(Куца нуужалан аплодисментјас).*

Со мыј вöсна Октабрскöј револуција лоö предварителнöј условијеөн да вывти колана предпосылкаөн крестанаөн выл, колхознöј туј вылö вужöм вылö.

Вескыда-ö вöчисны крестана, Октабрскöј револуција поддөржитöмөн? да, најö вöчисны вескыда. Најö вöчисны вескыда, сы вöсна мыј Октабрскöј револуција отсалис налы шыбытны пелпомјас вывсыныс помешщикјасöс да капиталистјасöс, ростовщикјасöс да кулакјасöс, купечјасöс да спекулантјасöс.

Но тајö вопросылөн сöмын öтар бокыс. Вöтлыны увтыртысјасöс, вöтлыны помешщикјасöс да капиталистјасöс, кöртвомавны кулакјасöс да спекулантјасöс—тајö зев бур. Но тајö еща-на. Сы вылö, медем помöч мездысны важ кöртöдјассыс, сы вылö оз на ло тырмымөн куш сöмын експлоататорјастö жугöдöмыд. Сы вылö колö нöшта стрöитны выл олöм, стрöитны сещöм олöм, кодi сетис ескö ужалыс крестанiнлы верманлун бурмöдны ассыс материалнöј да культурнöј положенiјесö да луныс-луно, воисвоö кыпöдчыны вывлаң. Сы вылö колö сувтöдны сiктын выл стрöй, колхознöј стрöй. Таын вопросылөн мöдар бокыс. Мыјөн тор-

Јалӧ важ стрӧјыс выльыс, колхознӧј стрӧјыс?

Важ стрӧј дырјыс крестана ужавлісны ӧткӧн-ӧткӧн, ужавлісны важ дедјас дырса способјасӧн, важ ужалан кӧлујјасӧн, ужавлісны помещікјас да капіталістјас вылӧ, кулакјас да спекулантјас вылӧ, ужавлісны щыг-нісӧ-пӧт олӧмӧн да озырмӧдісны мукӧдјасӧс. Выл, колхознӧј стрӧј дырјі крестана ужалӧны ӧтвылыс, артелӧн, ужалӧны выл орудіејасӧн—тракторјасӧн да візму ужалан машинајасӧн, ужалӧны асвыланыс да асланыс колхозјас вылӧ, олӧны капіталістјастӧг да помещікјастӧг, кулакјастӧг да спекулантјастӧг, ужалӧны сы вылӧ, медым луныс-лунӧ бурмӧдны асыныс матеріалнӧј да культурнӧј положеніјесӧ. Сени, важ стрӧј дырјі, правітелствоыс буржуазнӧј і поддѣрживајтӧ сіјӧ богатејјасӧс ужалыс крестаналы паныд. Тани, выл, колхознӧј стрӧј дырјі правітелствоыс рабоче-крестанскӧј і поддѣрживајтӧ сіјӧ рабочӧј да крестанаӧс став да быд сікас богатејјаслы паныд. Важ стрӧј нуӧдӧ капіталізмӧ. Выл стрӧј—соціалізмӧ.

Со тіянлы кык туж, капіталістическӧј туж да соціалістическӧј туж, воӧ мунан туж—

соціалізмö да бөрö мунап туж—капіталізмö.

Емöс јöз, кодјас мөвпалöны, мыј позö сувтны кущöмкö којмöд туж вылö. Торја окота пырыс кутчысöны некодлы тöдтöм тајö којмöд тужас öткымын шатласыс јортјас, кодјас абу-на тырвыјö увереннöјöс колхознöј туж вескыдлунын. Најö көсјöны, медем мi бөр бергöдчим важ стрöјö, бергöдчим јединöличнöј овмöсјасö, но капиталистјастöг да помещицијастöг. Најö көсјöны та дырјi, медем мi лезим „сöмын“ кулакјасöс да мукöд посни капиталистјасöс, кыци мијан овмöс стрöјса законнöј јавленiје. Збылысö тајö абу којмöд туж, а мöд,—капіталізмö туж. Öд, мыј лоö бөр бергöдчыны јединöличнöј овмöсјасö да бөр сувтöдны кулачествоöс? Сiјö лоö бөр сувтöдны кулацкöј кабала, бөр сувтöдны кулачествоöн крестанаöс експлоатирујтöм да сетны кулаклы власт. Но позö-ö бөр сувтöдны кулачествоöс i сыкöд öтщöщ сохранитны Сöветскöј власт? Оз, оз поз. Кулачествоöс бөр сувтöдöмыс должен вайöдны кулацкöј власт лöсöдöмö да Сöветскöј власт бырöдöмö,—сiцкö, сiјö должен вайöдны буржуазнöј правiтельство лöсöдöмö. А буржуазнöј правiтельство лöсöдöмыс ас пайсыс дол-

жен вајодны помешцікјасөс да капіталіст-
јасөс бөр сувтөдөмө, капіталізмөс бөр сув-
төдөмө. Сің шусана којмөд тујыс збылвылас
лоө мөд тујөн, капіталізмө бергөдчан тујөн.
Јуалө-нокө крестанамыс,—көсјоны ө најө
бөр сувтөдны кулацкөј кабала, бергөдчыны
капіталізмө, бырөдны Сөветскөј власт да
бөр сувтөдны помешцікјаслыс да капіта-
лістјаслыс властсө? Јуалө налыс і ті тө-
данныд, кушөм туј лыддөны қик вескыд
тујөн ужалыс крестаналөн јона унжыкыс.

Сіңкө, ем сөмын кык туј: *либө* воқө, гө-
ра вылө—выл, колхознөј стрөјө, *либө* бөрө,
гөра улө—важ, кулацко-капіталістическөј
стрөјө. Којмөд туј абу.

Ужалыс крестана вөчисны вескыда, капи-
талістическөј туј шыбытөмөн да колхозјас
стрөитан туј вылө сувтөмөн.

Шуөны, мыј колхозјаслөн тујыс ем вес-
кыд туј, но сіјө сөкыд. Тајө вернө сөмын
мыјкө-мында. Ферт, тајө туј вылын сөкыдјас
емөс. Бур олөмыд вес оз сетчы. Но фелө-
ыс сыын, мыј медга сөкыд торјасыс лоі
колөмаөс-нін, а сіјө сөкыдјасыс, кодјас су-
лалөны тіјан воқын, оз сулавны весіг сіјө,
медым збылыс сорнітны на јылыс. А ферт-нін
өтлаастітны-кө сіјө сөкыд торјасыскөд, код-

јасөс төдлісны рабочөјјас 10—15 во сајын, өніја сөкыд торјасыд тіјан, колхознік јортјас, кажітчөны челаф чачаөн. Тіјан ораторјасыд сорнітісны тани да ошкісны Ленинградса, Москваса, Хар'ковса да донбасса рабочөјјасөс. Најө вісталісны, мыј налөн, рабочөјјаслөн, емөс вермөмјас, а тіјан, колхознікјаслөн, јона ешажык вермөмјасыс. Мен кажітчө, мыј тіјан ораторјас сорніын тыдовтчыштө весіг јорт сама ңеыжыд завідуйтөм: кушөм-пө ескө сіјө вөлі бур, міјанкө ескө, крестана-колхознікјаслөн, вөліны сешөм-жө вермөмјас, кызі тіјан, Ленинградса, Москваса, донбасса да Хар'ковса рабочөјјаслөн... Ставыс тајө бур. А ті төданһыд, мыј сулалісны тајө вермөмјасыс Ленинградса да Москваса рабочөјјаслы, кушөм лішеніјејас пыр мунісны најө сы могыс, медым перјыны, медбөрын, тајө вермөмјассө? Ме вермі ескө віставны тіјанлы өткымын фактјас 1918 воын рабочөјјас олөмыс, кор рабочөјјаслы зөң вежөнјасөн ез сетлывны весіг кусөк һаң, өгө-һин шуө јажылыс да мукөд сојан продуктајас јылыс. Буржык кадјаснас лыддысывлісны секі сіјө лунјасыс, кор Ленинградса да Москваса рабочөјјаслы удајтчывліс сетны восмушка-

өн рузөг нан, да і сіјөс жынвыјө жмыкөн сорлалөмөн. І тајө нужалис ез төлыс, ез вожын, а чоң кык во. Но рабочөјјас терпітисны да ез појгыны, өд најө төдісны, мыј воасны буржык кадјас і најө шедөдасны решајущөј успехјас. І мыј жө,—ті ақад, мыј рабочөјјас ез өшібітчыны. Отлаастітө ті ассыныд сөкыдторјастө да сузсытөмјастө рабочөјјас вывті мунан сөкыдторјаскөд да сузсытөмјаскөд, і ті ақад, мыј на јылыс оз сулав весіг серјознөја сорнытны.

Мыј колө сы вылө, медем јөткыштны воэө колхознөј двіженіјесө да паскөдны колхозјас течөмсө мыјвермымөнјаыс?

Та вылө колө, медвоз, медем колхозјаслөн вөлі тырмымөнја да вөдітны шогмана му. Ем-ө сіјө тіјан? да, ем. Төдана, мыј буржык мујасыс ставыс сетөма колхозјаслы і на сајын закрепітөма топыда. Сізкө, колхозныкјас вермөны сіјө мујассө вөдітны да бурмөдны пөттөчыс, повтөг, мыј на ордыс сіјө вермас вескавны мукөд кіјасө.

Та вылө колө, мөд-кө, медем колхозныкјас вермісны пөлзүјтчыны тракторјасөн да машинајасөн. Ем-ө најө тіјан? да, ем. Ставыслы төдана, мыј міјан тракторнөј завод-

јас да ви́зму ужалан машинајас вочан завод-
јас ужалоны медвоџ і медсасо колхозјас
вылө, öнiја кадса став öрудiејасөн најöс
снабжајтöмөн.

Та вылө колө, медбöрын, медем праві-
телство мыјвермöмсыс отсаліс колхознöј
крестаналы і jöзөн, і сöмөн да ез леџ враж-
дебнöј классјаслөн коласјаслы кiстны кол-
хозјассö. Ем-ö тiјан тащöм правітелствоыс?
да, ем. Сiјö шусö рабоче-крестанскöј сö-
ветскöј правітелствоөн. Індö меным страна,
көнi ескö правітелствоыс поддөрживајтiс ез
капіталiстјасöс да помешчiкјасöс, ез кулак-
јасöс да мукöд сiкас богатејјасöс, а ужа-
лыс крестанаöс. Свет вылас абу і ез вöв-
лы тащöм странаыс. Сöмын мiјан, Сöветјас
странаын, ем правітелство, кодi гöраөн су-
лалö рабочöјјас да крестана-колхозникјас
дор, карса да сiктса став ужалысјас дор
став богатеј да експлоататорјаслы паныд.
(Куџа нужалан аплодiсментјас.)

Сiккө, тiјан ем ставыс сы вылө, медем
паскöдны колхозјас стрöйтöм да перјыны
важ кöртöдјассыс iкöџ мездысöм.

Тiјансаң требуйтсö сöмын öтi тор—ужав-
ны честнöја, јуклыны колхозлыс доходјас
уж сертi, ви́чны-дöџöрiтны колхознöј ембур,

візны-дөзөритны тракторјас да машинајас, пуктыны вөв бөрса бур дөзөритөм, олөмө пөртны асланыд рабоче-крестьянскөј госу- дарстволыс заданіејас, јонмөдны колхоз- јас да тодмышкавны колхозјасыс сетчө пы- рөм кулакјасөс да подкулачникјасөс.

Ті, көнкө, дерт сөгласитчад мекөд, мыј тајө сөкыдторјассө венны, мөднөгөн-кө, честнөја ужавны да візны-дөзөритны кол- хознөј ембур,— абу-нын сещөм сөкыд. Нөш- та-нын сы вөсна, мыј ужыд тіјан мунө өні оз богатејјас вылө да оз експлоататорјас вылө, а асвыланыд, асланыд собственнөј колхозјас вылө.

Ті азаннды, мыј колхознөј туј, социализм туј ем ужалыс крестьяналы нач өтік вескыд туј.

2. МІЈАН МЕДМАТЫСА МОГ—СТАВ КОЛ- ХОЗНЫКЈАСӨС ВӨЧНЫ ЗАЖИТОЧНӨЈАСӨН

Мөд вопрос—мыјјас мі шедөдім выл туј вылас, міјан колхознөј туј вылас, да мыј- јас мі думайтам шедөдны матыса 2—3 во- јасө?

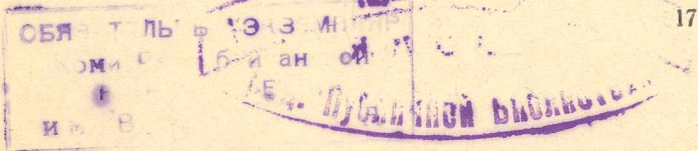
Социализм—бур делө. Шыда социалистиче-

38-136

скöј олөм—вензытөг бур делө. Но тајө ставыс—возө лоан делө. Öнi медга главнөј вопросыс абу сыын, мыјјас ми шедөдам возө лоан кадө. Главнөј вопросыс сыын, мыјјас ми шедөдим-нин öнi. Крестана сувтисны колхознөј туж вылө. Тајө зев бур. Но мыјјас најө шедөдисны тајө туж вылас? Мыјјас ми шедөдим тыдаланасө колхознөј туж куза мунигөн?

Ми шедөдим сiјөс, мыј гөла олыс уна миллионнөј массалы отсалим пырны колхозјасө. Ми шедөдим сiјөс, мыј, гөла олыс миллионнөј массајас, колхозјасө пырөмөн да сени буржык мујасөн да буржык машинајасөн пөлзүйтчөмөн, кыпөдчисны шөркода олысјас выјөз. Ми шедөдим сiјөс, мыј гөла олыс миллионнөј массајас, кодјас возти олісны шыгнисө-пөт, öнi колхозјасын лоіны шөркода олысјасөн, лоіны сузсана јөзөн. Ми шедөдим сiјөс, мыј орөдим гөлјас да кулакјас вылө крестаналыс торјалөмсө, жугөдим кулакјасөс да отсалим гөлјаслы лоны колхозјас пыщкас ас уж вылас көзайөн, лоны шөркода олысөн.

Кызи сулаліс делөыс колхознөј строителство паскөдтөз, во 4 сажын кымын? Озыр-мисны да кыпалісны вывдан кулакјас. Ко-

рысмисны да рөзөрайтчисны гөла олысјас, кулакјаслы кабала улө сурөмөн. Кашјасисны вывлаң, кулакјаслаң шөркода олысјас і быд бостчигөн сунлисны улө, кулакјаслы тешитчөм вылө гөла олысјаслыг лыдсө содтөмөн. Абу сөкыд гөгөрвоны, мыј тајө став кутермасыс воывлісны сөмын кулакјас, да вермас лоны код сурө зажіточнөјјас пыс. Сіктын быд 100 овмөс вылө позо вөлі лыдыны 4—5 кулацкөј овмөс, 8 либө 10 зажіточнөја олыс овмөс, 45—50 шөркода олыс овмөс да 35 гөла олыс овмөс. Сізкө, медеша вылө,—ставкрестанскөј овмөс пыс 35 % —вөлі усө гөла олысјас вылө, кодјаслы быт лоі нуны ас выланыс кулацкөј кабалалыс нартітөмсө. Ме ог-нин сорніт шөркода олысјас пыс жебыніка олысјас јывыс,— а најө шөркода олысјас пias лооны жынсыс унжык,—кодјас асланыс положение сертіыс омөла мыјөн торјавлісны гөла олысјасыс да вөліны кулакјаслаң вескыд завісімостынөс.

Колхознөј строітелство паскөдөмөн, мі шедөдім сіјөс, мыј бырөдім тајө кутермасө да несправедлівостсө, жугөдім кулацкөј кабала, став тајө гөла олысјасыслыг массасө кыскім колхозјасө, сетім налы сетөні суз-

сана олөм да кыпөдiм најөс шөркөдә олыг-
јас выјөз, кодјас вермөны пөлзүтчыны кол-
хознөј муөн, пөлзүтчыны колхозјаслы сетан
лготајасөн, тракторјасөн, виэму ужалан ма-
шинајасөн.

А мыј тајө лоө? Тајө лоө, мыј крестан-
скөј јөз пiыс 20 миллионыс не ещажыкөс,
20 миллион гөла олыгыс не ещажыкөс, мез-
дiм корысалөмыс да рөзөритчөмыс, мездiм
кулацкөј кабалаыс да колхозјас пыр пөр-
тiм најөс сузсана јөзө.

Тајө зев ыжыд вермөм, јортјас. Тајө се-
щөм вермөм, кущөмөс мiрыс нөшта ез-на
төдлы да кущөмөс ез-на шедөдлыв нiөтi
государство мiрас.

Со тiјанлы практическөј, тыдалана резул-
татјасыс колхознөј строителстволөн, резул-
татјасыс сылөн, мыј крестана сувтiсны кол-
хозјас тuj вылө.

Но тајө сөмын мiјан *медвоzza* восков-на,
мiјан *медвоzza* вермөм колхозјас стрөитан
тuj вылын.

Вөли ескө невескыдөн мөвпавны, мыј мi-
јанлы колө сувтны тајө медвоzza восков
вылас, тајө медвоzza вермөм вылас. Огө,
јортјас, мi ог вермө сувтны тајө вермөм
вылас. Медым мөдөдчыны воzө да помөз

јонмөдны колхозјасөс, мијанлы колө вөчны мөд восков, мијанлы колө перјыны *выл* вермөм. Мыјын лоө тајө мөд восколыс? Сіјө лоө сын, медем кыпөдны колхозникјасөс,— і вөвлөм гөла олысјасөс, і вөвлөм шөркода олысјасөс,— нөшта вылө. Сіјө лоө сын, медем *став колхозникјасөс вөчны зажіточнөјјасөн. да, јортјас, зажіточнөјјасөн.* (*Куға нұжалан аплодіментјас.*)

Мі шедөдім сіјөс, мыј колхозјас пыр гөла олысјасөс кыпөдім шөркода олысјас выјөз. Тајө зев бур. Но тајө еща-на. Оні мијанлы колө шедөдны сіјөс, медем восковтны воэө нөшта өтік восков да отсавны став колхозникјаслы, і вөвлөм гөла олысјаслы, і вөвлөм шөркода олысјаслы,— кыпөдчыны зажіточнөј олысјас выјөз. Тајөс позө шедөдны і тајөс мі көт мыј, а долженөс шедөдны. (*Куға нұжалан аплодіментјас.*) Мијан өні ем ставыс сы вылө, медем шедөдны мијанлыс тајө целсө. Мијан машинајас да тракторјас іспөлујтчөны өні лока. Му мијан вөдітчысө оз зев бұра. Сулалө сөмын тракторјас да машинајас іспөлујтөмсө бурмөдны, сулалө сөмын му вөдітөмсө бурмөдны—і мі шедөдам сіјөс, мыј ассыным прөдуктајаснымөс содтам кык, кујім пөв. А

тајо лоо җик тырмымөн сы былө, медем став колхозникјасөс вөчны колхознөј му вывса зажіточнөја олыс труженікјасөн.

Кыҗи вөлі војдөр сулалө делөыс зажіточнөја олысјас јывсыс? Сы былө, медем лоны зажіточнөј олысөн, колө вөлі өбөдітны асыд суседјастө, колө вөлі експлоатірујтыштны најөс, вузавны налы донөнжык, нөбны налыс донтөмжыка, медавны кодсурөөс батракјас піыс, експлоатірујтыштны најөс прамөја, чөжны капіталец да вынсалөм бөрын, — піскөдчыны сесса кулакө. Тајөн, колө шуны, і виставгө сіјө, мыј војдөр, једіноличнөј овмөсјас дырји, зажіточнөја олысјасыс кыпөдісны гөла да шөркөда олысјасылыс һедоверіје да һенавіст. Оні делөыс сулалө мөдног. Оні і условіејасыс мөд пөлөсөс. Сы былө, медем колхозникјасылы лоны зажіточнөјөн, өні һөті оз ков асыд суседјастө өбөдітөм лібө експлоатірујтөм. да і абу кокні өні кодөс-һібуд експлоатірујтны, өд міјанын му былө частнөј собствєност лібө аренда абу-һын, машінајас да тракторјас государство кыын, а капітал кутыс јөзыд колхозјасад өні абу модаһынөс. Вөлі тащөм мода да кылаліс сіјө җікөҗ немөжлө. Медем колхозникјасылы лоны зажі-

точнӧжӧн, сы вылӧ колӧ ӧнӧ сӧмын ӧтӧк тор—ужавны колхозын честнӧжа, лучкӧа ӧсползуйтны тракторяс да машинаяс, лучкӧа ӧсползуйтны ужалан скӧт, лучкӧа вӧбитны му, дӧжӧритны-вӧжны колхознӧй собственност.

Мукӧд дырӧи шуӧны: социализм-кӧ,—мы-ла нӧшта ужавныс? Ужавлӧм воӧтӧи, ужалам ӧнӧи,—абу-ӧ кад дурдыны ужавныс? Ташӧм сорнӧиасыс, жортяс, вужсаныс абу вескы-дӧс. Тажӧ лодырјаслӧн фӧлософӧија, а абу чест-нӧй труженӧкјаслӧн. Социализм нӧтӧи оз от-рӧцайт ужсӧ. Ӧик мӧдарӧ, социализм стрӧит-чысӧ уж вылын. Социализм да уж мӧда-мӧд-гыс торјӧдны поӧтӧмӧс. Ленин, мӧжан вели-кӧй учӧител, шулӧс: „Кодӧи оз ужав, сӧйӧ оз сој“. Мыј тажӧ лоӧ, кодлы паныд вескӧдӧ-маӧс Ленинлӧн тажӧ кывјасыс? Эксплоата-торјаслы паныд, налы паныд, кодјас асныс оз ужавны, а заставлајтӧны ужавныс мукӧдӧс да озырмӧдчӧны мукӧдјас щӧт вылӧ. А нӧшта кодлы паныд? Налы паныд, код-јас асныс лодырнӧчајтӧны да кӧсјӧны мукӧдјас шщӧт вылӧ нажӧвӧитчыштны. Соци-ализм требуйтӧ оз лодырнӧчајтӧм, а сӧйӧс, медым став јӧзыс ужалисны честнӧжа, уж-алисны ез мукӧдјас вылӧ, ез богатејјас да

эксплоататорјас ыло, а ас ыланыс, общество ыло. I пондам-кө ми ужавны честнөја, ужавны ас ыло, асланым колхозјас ыло, — секи ми шедөдам сјјөс, мыј кушөм нибудь 2—3 воөн кыпөдам став колхозникјассө, i вөвлөм гөла олысјассө, i вөвлөм шөркөда олысјассө зажиточнөјјас ыјөз, сешөм јөз ыјөз, кодјаслөн прөдуктаыс тырмымөныс уна (обиліје) да кодјас олөны тырвыјө культурнөј олөмөн.

Таын өни мијан медматыса могным. Тајөс ми вермам шедөдны i тајөс ми көт мыј, а долженөс шедөдны. (*Куза нужалан аплодисментјас.*)

3. ТОРЈА ЗАМЕЧАНИЈЕЈАС

Өни лезөј вужны өти-мөд торја замечанијејасө.

Медвоз — сиктын мијан *партијејас* јылыс. Тијан пыцкын емөс партијнөјјас, но беспартијнөјыс нөшта унжык. Тајө зев бур, мыј сјезд ылын беспартијнөјыс чукөрмис унжык партијнөјјас дорыс, сы вөсна мыј буреш беспартијнөјјассө колө медвоз кыскыны мијан делөө. Емөс коммунистјас, кодјас беспартијнөј колхозникјас дорө сибөдчөны болшеви́стскөј ногөн. Но емөс i сешөмјас, код-

јас ышнасоны асланыс партіјностон да ма-
тõ оз сибõдны беспартіјнõјјасõс. Тажõ туйтõм
тор да вреднõ. Большевикјаслõн выныс, ком-
мунистјаслõн выныс сыын, мыј најõ кужõны
кыщавны мијанлыс партіјанымõс беспартіјнõј
активсõ миллионјасõн. Мијан, большевикјаслõн,
ез ескõ вõвны сещõм успехјасыс, кодјас
емõс õни, егõ-кõ ми кужõ партіја дорõ заво-
јутны уна миллионјас беспартіјнõј рабочõј
да крестаналыс дõверіјесõ. А мыј та мogyс
колõ? Та мogyс колõ, медым партіјнõјјас
ез пощсыны, õтдõртчыны беспартіјнõјјасыс,
медым партіјнõјјас ез јõршитчыны асланыс
партіјнõј кыщõ, медым најõ ез ышнасны
асланыс партіјностон, а кывзысисны беспар-
тіјнõјјас сорниõ, медым најõ не сõмын велõдис-
ны беспартіјнõјјасõс, но і велõдчисны налыс.

Оз ков вунõдны, мыј партіјнõјјасыд оз
гылавны небесасаң. Колõ кутны тõдвылын,
мыј партіјнõјјасыд асныс вõліны коркõ став-
ныс беспартіјнõјјасõн. Талун сіјõ беспартіј-
нõј, а аскі лоас партіјнõјõн. Мыјõн-нõ, збы-
лыс, тани ышнаснысõ? Мијан пõвстыс, важ
большевикјас пõвстыс, сурас оз еща јõз, код-
јас ужалõны партіјаын 20—30 во. А õд ми
асным вõлім коркõ сіҗ-жõ беспартіјнõјјасõн.
Мыј ескõ вõлі мијанкõд, во 20—30 сајын-кõ

секса партіејас пондісны өтдортны міјанөс да ез пондыны ескө сибөдны партіја бердас? Верміс ескө лоны, мыј мі секі ескө лоім өтдортөмаөс партіјаыс вел уна во кежлө. А өд мі, важ болшевікјас,— абу медбөрја јөз, јортјас. (*Гажаа гычөм, куға нужалан аплодісментјас.*)

Со мыј вөсна міјан партіејас, өніја том партіејас, кодјас мукөд дырјыс нырнысө лептөны беспартіјнөјјас воғын, долженөс помнітны таясө ставсө, долженөс помнітны, мыј оз ышнасөм, а скромност мічмөдө болшевікөс.

Өні некымын кыв *нывбабајас* јылыс, *колхозницајас* јылыс. Колхозјасын *нывбабајас* јылыс вөпросыд — зев ыжыд вөпрос, јортјас. Ме төда, мыј унаөн тіјан піыс оз тырмымөн донјавны *нывбабајас*сө да весігтө серавлывлөны на вылын. Но таясө өшыбка, јортјас, ыжыд өшыбка. Фелөыс тани абу сөмын сыын, мыј *нывбабајас*ыс став јөз піас жынјыс. Фелөыс *медвојдөр* сыын, мыј *колхознөј* двіженіје выдвінітіс вескөдлан ужјас вылө зев уна замечателнөј да способнөј *нывбабајас*сө. Вічөдлөј сјезд вылө, сіјө состав вылө,— і ті ағғад, мыј *нывбабајас*ыд бөрө колөм јөзсыд важөн-нін вујісны во-

зын мунысјасö. Нывбабајасыд колхозјасад — зев ыжыд вын. Кутны тајö вынсö топöдöмөн,— лоö вöчны преступленіе. Міјан објазанностным сыын, медым колхозјасын выдвігајтны воэö нывбабајасöс, леэны тајö вынсö делöö.

Ферт, Сöветскöј властлөн неважөн вöлі неыжыд недоразуменіе колхозніцајаскöд. Делöыс вöлі мунö мöс јылыс. Но öні мöс куэа делöыс лöсöдöма і недоразуменіеыс бырі. (*Куэа нужалöм аплодiсментјас.*) Мішедöдiм сiјöс, мыј кызвын колхознікыслөн öні ем-нін öтiк мöскөн овмöс вылö. Колас нöшта во—кык,— і тi онö азэö нiöтi колхознікöс, кодлөн ескö ез вöв аслас мöс. Мі, большевікјас, постарајтчам, медым став колхознікјасыслөн мiјан вöлі мöскөн. (*Куэа нужалан аплодiсментјас.*)

Мыј-жö колхозніцајас јывсыс ас јывсыныс, то налы колö помнітны нывбабајаслы колхоз вын јылыс да тöдчанлун јылыс, колö помнітны, мыј сöмын колхозын најö вермасны сувтны öтвыјö мужчінајаскöд. Колхозјастöг—неравенство, колхозјасын—правајасөн öткодлун. Мед помнітöны та јылыс колхозніца јортјас да мед віэöны најö кол-

хозној стројсö, кыңи ассыныс сінјаснысö.
(*Куңа нуңсалан аплöдисментјас.*)

Кык кыв колхозјасын *комсомолецјас да комсомолкајас* јылыс. Томјöз—мијан бу-душщност, мијан надеја, јортјас. Томјöз дол-женöс вежны мијанöс, старікјасöс. Најö дол-женöс нуны мијанлыс знамјанымöс тыр-вермöm перјöмöң. Крестана пöвстын абу еща важ грузöн, прывычкајасöн да важ олöм јылыс каңтылöмјасöн лычкöм старікјас. Гө-гөрвоана, мыј налы оз век удајтчы вöтчы-ны партіја бöрыс, Сöветскöј власт бöрыс. Ҷик мöд мијан томјöз. Најö свободнöјöс важ грузыс да медса кокңида усваивајтöны ле-нінскöј заветјас. I бурещ сы вöсна, мыј том-јöз медса кокңида усваивајтöны ленинскöј заветјас, бурещ та вöсна налөн могыс—воңö нуöдны бөрö колчысјассö да шатласысјас-сö. Збыл, налөн оз суңсы велöдчöмыс. Но велöдчöмыд—бостны вермана тор. Талун сiјö абу, аскі лоö. Та вöсна могыс лоö сы-ын, медем велöдчыны i нöшта велöдчыны ленинизмö. Комсомолец да комсомолка јорт-јас! Велöдчöј болшеви́змö да нуöдöј воңö шатласысјасöс! Ещажык болгöј, уңжык уңа-лöј—i тiјан делöныд артмас збылыс. (*Ап-лöдисментјас.*)

Некымын кыв *јединоличникјас* жылыс. Јединоличникјас жылыс тани еша сорнитсены. Но тајо јешшө оз-на ло, мыј најо абудо-нин свет вылас. Оз, оз ло. Јединоличникјас емөс і щөт вывсыс шыблавны најөс оз поз, өд најо лооны мијан аскиса колхозникјасөн. Ме тöда, мыј јединоличникјаслөн öтик јукöныс помöз шыкис да ускöдчис спекулацијаö. Тајөн тыдалö, виставсö, мыј мијан колхозникјас бостöны колхозјасö јединоличникјасöс јона видлалöмөн, а мукöдысö і зикöз оз бостны најöс. Тајö, дерт, вескыд і паныда сорни тани оз вермы лоны. Но ем мöд јукөн, јединоличникјаслөн кызвын јукöныс, коді ез шыбытчы, спекулацијаö а честнöј ужөн перјö һансö аслыс. Тајö јединоличникјасыс гашкö ескö і ез öткажитчыны колхозö пырöмыс. Но налы торкалöны, öтар боксаһыс, колхознöј туй вескыд-лун жылыс налөн шатласöмјасыс, а мöдарсаһ—сijö скöралöмыс, коді ем öни колхозникјас пöвстын јединоличникјаслы паныд.

Дерт, колö гөгөрвоны колхозникјасöс да пырны најö положенијеö. Тајö војаснас најö терпитасны һе еша öбida да серам јединоличникјасан. Но öбidaјасыд да серамјасыд тани һе долженöс кутны решајтана тöдчанлун. Омöл-сещöм вескöдлыс, коді оз куж

вунõдны õбидажассõ да кодi ассыс чувство-
жассõ пунктõ колхознõй уж интересжасыс вы-
лõжык. Кõсжад-кõ тi лоны вескõдлысжасõн,
тижанлы колõ кужны вунõдны õбидажас жыв-
сыс, коджасõс вõчлисны тижанлы торжа жеди-
ноличникжас. Кык во сажын ме пõлучитi Вол-
гаыс писмõ õтик дõва крестанкасан. Сижõ но-
расис, мыј сижõс оз кõсжыны бостны колхо-
зõ, да корис месаң отсõг. Ме жуали колхоз-
лыс. Колхозсаң мен вочавиҗисны, мыј најõ
оз вермыны бостны сижõс колхозõ, сы вõсна
мыј сижõ оскорбитис колхознõй собраније.
Мыјын-нõ делõыс? да сыын, мыј крестан-
скõй собраније вылын, кõни колхозникжас
чуксалисны пырны жединоличникжасõс колхо-
зõ, тајõ дõваыс чуксалõмыслы воча лептõ-
ма, вõлõмкõ, бõжсõ да шуõма—со-пõ, бост
колхоз. (*Гажсаа гыҗõм, серам.*) Ферт, сижõ
вõчис ез вескыда да оскорбитис собранијесõ.
Но поҗõ-õ õтказывајтны сылы колхозõ при-
митõмын, во мыстi-кõ сижõ сõлõмсаңыс каит-
чис да ассыс õшыбкасõ признајтис—гõгõрвоис?
Ме думажта, мыј оз поҗ сылы õтказывајтны.
Ме сижõ и гижõ колхозыслы. дõватõ примитис-
ны колхозõ. I мыј-жõ? Вõлõм-кõ, õни ужалõ
сижõ колхозас оз бõрјајас, а медвоҗајас ра-
дас. (*Аплодисментжас.*)

Со тїјанлы нөшта өтїк прїмер, кодї вїста-
лө сы жылыс, мыј вескөдлысјас, көсјөны-кө
најө колччыны збыльылө вескөдлысјасөн,
долженөс кужны өбїдајас јывсыд вунөдны,
фелөыслөн їнтересјасыс-кө требутөны тајөс.

Тајөс-жө колө шуны і једїнолїчнїкјас јы-
лыс вообщце. Ме абу паныд сылы, медем
колхозјасө босталїсны вїдлалөмөн. Но ме
паныд сылы, медем колхозө пыран тујсө
тупкїсны став једїнолїчнїкјасыслы, вїдлав-
төг. Тајө абу мїјан, абу большевїстскөј по-
лїтїка. Колхоџнїкјас не долженөс вунөдны,
мыј најө асныс неважөн-на вөліны једїно-
лїчнїкјасөн.

Сесса некымын кыв *безенчукскөј колхоџ-
нїкјас пісмө* жылыс. Тајө пісмөыс вөлі пе-
чатајтөма, і ті, ме чајта, сїјөс лыддїнныд.
Пісмөыс, ферг, зев бур. Сїјө петкөдлө сы
јылыс, мыј мїјан колхоџнїкјас пөвстын ем
не еща колхознөј фелө опытној да созна-
тельнөј органїзаторјас да агїтаторјас, кодјас
лооны мїјан страналөн гөрфїтчанторјөн. Но
пісмөас ем өтїк невескыд места, кодкөд
сөгласїтчыны некычі оз поџ. фелөыс сыын,
мыј безенчукскөј јортјас колхозсыс ассы-
ныс ужсө петкөдлөны скромнөј ужөн і ве-
сїгтө пөштї төдчытөмөн, а ораторјаслыс да

вождјаслыг ужсö, кодјас мукöд дырјі віс-
талöны кујім аршын куза речјас,—вывті
ыжыд да творческöј ужöн. Поэö-ö тајöн
сöгласітчыны? Оз, јортјас, некыз оз поэ-
јöн сöгласітчыны. Безенчукскöј јортјас вö-
чісны öшыбка тани. Вермас лоны, мыј најö
тајö öшыбкасö вöчісны скромност вöсна. Но
таыг öшыбкаыд оз дугды лоны öшыбкаөн.
Коліны сіјö кадјасыс, кор вождјас лыддыс-
сывлісны історіјасö қік öтїк лöсöдысјасөн,
а рабочöј да крестана ез пыдді бостсывлы-
ны. Јöзјаслөн да государствојаслөн судба-
јасыс решајтчöны öні оз сöмын вождјасөн,
но медвоз і медгасö ужалысјас мїлліоннöј
массајасөн. Заводјас да фабрікјас, шахтајас
да көрттујјас, колхозјас да совхозјас шум-
тöг да тресктöг стрöитыс рабочöјјас да крес-
тана, олöмса став благојассö лöсöдысјас,
став мїрсö вердыс да пастöдысјас,—со код-
јас збыл геројјасыс да выл олöм лöсöдыс-
јасыс. Та јылыс, тыдалö, вунöдöмаöс мїжан
безенчукскöј јортјас. Абу бур, кор јöз вывті
донјалöны ассыныс вынсö да заводітчöны
ышнасны асланыс заслугајасөн. Тајö вайöдö
ошјыгöмö, а ошјысöм абу бур делö. Но
нöшта локжык, кор јöзыс заводітчöны не
тырвыјö донјавны ассыныс вынсö да оз аз-

зыны, мыҗ налөн „скромноҗ“ да „төдчүтөм“
ужыс збылыссо лоо зев ыжыд да творче-
скоҗ ужөн, исторіялыг сүдбајассо решајтан
ужөн.

Ме көсҗи ескө, медем безенчукскоҗ жорт-
јас одобритисны менсым најө пісмө дінө тајө
һеыжыд вескөдөмсө.

Вајө помалам та вылын, жортјас.

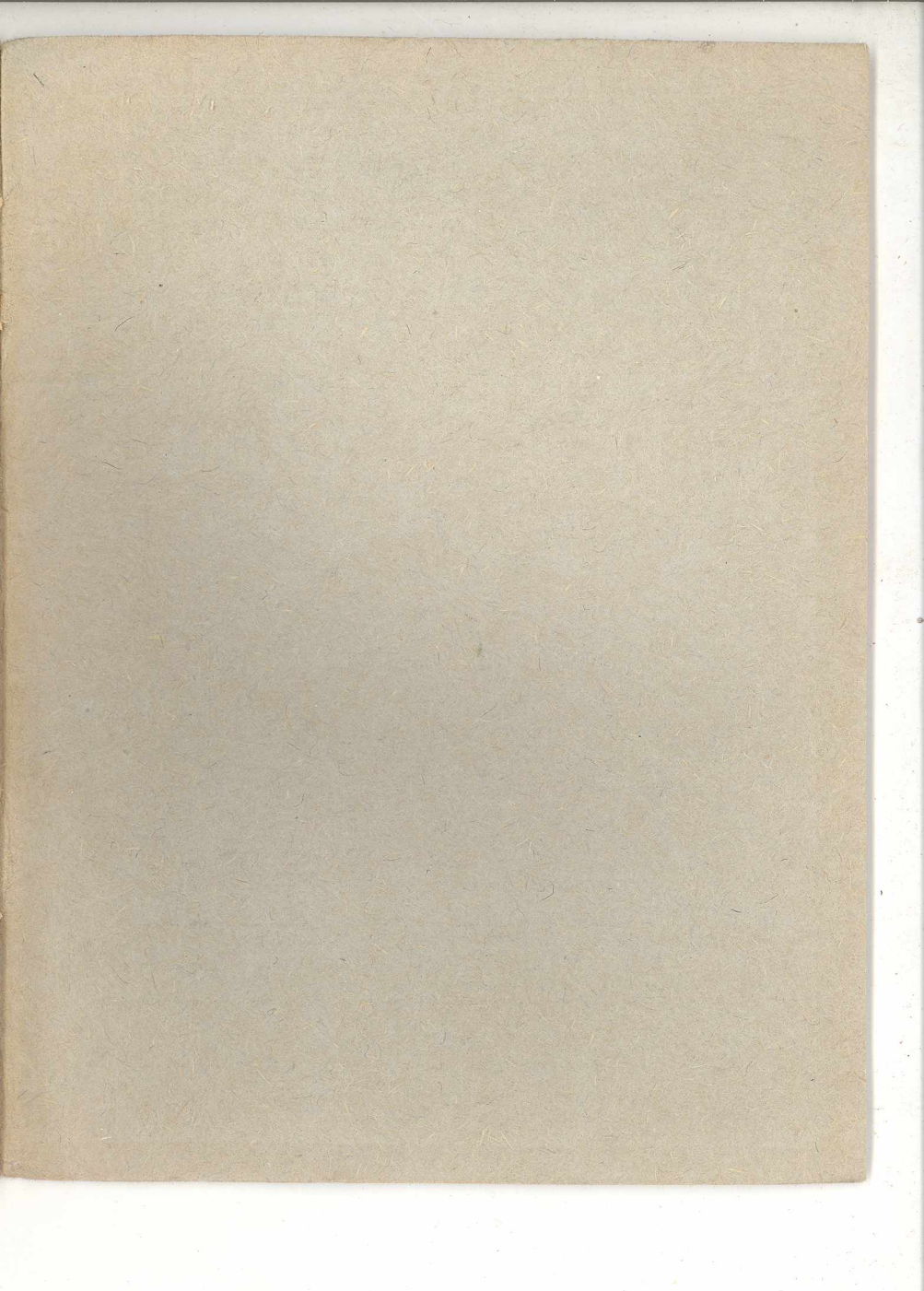
*(дыр лөһавтөм аплодисментјас вуҗөны
оваҗјаө. Ставныс суетөны да чолөмалөны
Сталин жортөс. Горзөны: „ура“. Залсаң кы-
лөны горзөмјас: „Мед олас. Сталин жорт,
ура! Мед олас возмөстчыы колхоҗнык! Мед
олас мијан вождь Сталин жорт!“)*

Редактировал коми перевод Г. Ветто
Ответственный по выпуску Б. Ярасов.
Технический редактор О. Размыслова.

Уполномоченный Главлита № 702. Издание № 20. Заказ № 110. Тираж 5000
экз. Сiat формат 72×108, 1/32. 1 печ. лист. 29700 зн. в печ. листе.
Сдано в набор 20/1-38 г. Подписано к печати 3/11-38 года.

Типография УМП. Коми АССР, г. Сыктывкар, Первомайская ул,
Дом печати,

донус 10 ур

1375